

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-08-05

Vår referens

Louise Lagerlund

Stadsjurist

louise.lagerlund@malmö.se

Remiss Justitiedepartementet - Biträde åt väljare STK-2024-766

Sammanfattning

Justitiedepartementet har bett om yttrande på promemorian ”Biträde åt väljare Ju2024/00970”. I promemorian föreslås ändringar i vallagen som innebär att en röstmottagare alltid ska vara närvarande när en väljare på grund av funktionsnedsättning eller liknande anlitar ett biträde för att göra i ordning sina röster eller ta valsedlar. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2025.

Det förordas att promemorians förslag till ändringar avstyrks och att kommunstyrelsen beslutar att avge yttrande till justitiedepartementet vari valnämndens yttrande åberopas.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande vari valnämndens yttrande åberopas och skickar yttrandet till Justitiedepartementet.

Beslutsunderlag

- Remiss Justitiedepartementet - Biträde åt väljare
- Biträde åt väljare
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 240812 Remiss Justitiedepartementet - Biträde åt väljare
- Remissvar valnämnden
- Valnämnden beslut 240521 § 32 Reservation (M+C) och muntlig Reservation (SD)
- Förslag till yttrande KSAU 240812 Remiss Justitiedepartementet - Biträde åt väljare

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-08-12

Kommunstyrelsen 2024-08-14

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet
Valnämnden
Stadskontorets handläggare

Ärendet

Justitiedepartementet har bitt om yttrande på promemorian ”Biträde åt väljare Ju2024/00970”. I promemorian föreslås ändringar i vallagen som innebär att en röstmottagare alltid ska vara närvarande när en väljare på grund av funktionsnedsättning eller liknande anlitar ett biträde för att göra i ordning sina röster eller ta valsedlar. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2025.

Bakgrunden till förslagen är att man bedömt att det inte kan uteslutas att det förekommer otillbörlig påverkan i samband med att en väljare anlitar en person som hjälper honom eller henne att göra i ordning sina röster eller ta valsedlar. Med hänsyn till vikten av att garantera väljarna rätten att rösta utan otillbörlig påverkan bedöms det därför finnas ett behov av att ytterligare förstärka skyddet mot gruppröstning i syfte att värna väljarnas rätt till fria val. Ett sätt att ytterligare förstärka skyddet mot otillbörlig påverkan är att föreskriva att en röstmottagare alltid ska vara närvarande när en väljare får hjälp av någon annan person med att rösta eller ta valsedlar. En sådan ordning bedöms innebära att risken minskar för att väljaren utsätts för otillbörlig påverkan.

Promemorian har remitterats till valnämnden som avstyrker utredningens förslag. Enligt valnämnden riskerar den föreslagna ändringen i vallagen att innebära en integritetskränkande eller stigmatiserande påverkan. Det följer också av internationella konventioner och rekommendationer att väljare med funktionsnedsättning själva ska få avgöra vem som ska assistera vid röstning.

Valnämnden har i sitt yttrande anfört följande:

”En översyn av vallagen är i grunden ett välkommet inslag. Att se över och utveckla lagstiftning som rör de allmänna valen är ett led i att värna om vår demokrati. Att däremot ställa krav på att en röstmottagare ska närvara tillsammans med väljare och den person väljaren har anlitat för att ge hjälp bakom valsedelställ och valskärm bedöms kunna ha en avskräckande effekt på personer med behov av hjälp vid röstningen. Ett tillägg i vallagen som riskerar innebära en integritetskränkande eller stigmatiserande påverkan, och i värsta fall kunna bidra till att en väljare avstår från att rösta vore att skapa, snarare än att minska, hinder för en grupp som idag tenderar rösta i lägre grad än väljarkåren i sin helhet.

Det följer också av internationella konventioner och rekommendationer att väljare själva ska få avgöra vem som ska assistera vid röstning. Artikel 29 i CRPD2 kräver uttryckligen att konventionsstaterna säkerställer ”att personer med funktionsnedsättning effektivt och fullständigt kan delta i det politiska och offentliga livet på lika villkor som andra, direkt eller genom fritt valda ombud, däribland rättighet och möjlighet ... att rösta” och anger ett antal åtgärder för att möjliggöra detta, varvid konventionsstaterna åläggs att vid röstning få assisteras av en av dem fritt vald person”.

Fria och hemliga val utgör grundläggande utgångspunkter i det svenska valsystemet. I enlighet med svensk vallag och internationella förpliktelser ska väljaren därmed kunna avlägga sin röst fritt utan att bli utsatt för tvång eller otillbörlig påverkan, samt hemligt utan att behöva tala om hur hen har röstat. Detta gäller för alla röstberättigade väljare oberoende om väljare på grund av funktionsnedsättning eller liknande inte själv kan göra i ordning sin röst.

Lagförslaget väcker även frågor kring huruvida en röstmottagare med säkerhet kan göra bedömning om det är väljarens genuina val som ligger till grund för val av valsedel genom att vara närvarande bakom valsedelställ och valskärm. Hur förväntas en röstmottagare hantera situationen om denne anser att väljaren utsätts för otillbörlig påverkan bakom valsedelställ och valskärm? Om väljaren och medföljare kommunicerar med teckenspråk eller annat språk som röstmottagare inte behärskar kan denne inte bedöma huruvida otillbörlig påverkan sker även om röstmottagare befinner sig tillsammans med väljare och medföljare bakom valsedelställ eller valskärm. Det är viktigt att röstmottagarna känner sig trygga i hur de ska hantera eventuella oegentligheter.

Den lokala valadministrationen bör ha som målsättning att minska hinder och barriärer för väljare att kunna avlägga sin röst utan att tumma på de grundläggande principerna kring fria och hemliga val. Ett sätt att förhindra otillbörlig påverkan av väljare med funktionsnedsättning är att röstmottagare alltid agerar i situationer då mer än en person befinner sig bakom valsedelställ och valskärm för att skydda väljare från otillbörlig påverkan. Enligt gällande vallag ska röstmottagare alltid erbjuda sin hjälp då denna efterfrågas och röstmottagare kan också vara särskilt uppmärksam på att en och samma person inte bör agera biträde åt fler än en väljare.”

Reservation (M+C)

Reservation (SD)

Stadskontorets bedömning

Det förordas att promemorians förslag till ändringar i vallagen avstyrks och att kommunstyrelsen beslutar att avge yttrande till Justitiedepartementet vari valnämndens yttrande åberopas.

Ansvariga

Jonas Rosenkvist Avdelningschef
Magdalena Bondeson Sektionschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör